

Jaarverslag 2023 Seniorenraad gemeente Berg en Dal

De samenstelling van de Seniorenraad is aan het eind van dit verslagjaar als volgt:

Herman Verblackt, voorzitter	Henk Hubbers	Jo Willemsen	Wilm Janssen
Jan van Loon, secretaris	Paul Ekelschot	Tonja Nijenhuis	
Harry Deeken, penningmeester	Thérès Wieland	Hans Bartels	

Op 4 februari 2023 is onze penningmeester Sjef Wieland na een lang ziekteproces overleden. Wij zijn Sjef dankbaar voor zijn jarenlange inhoudelijke inzet als bestuurder en als penningmeester van de Seniorenraad. Harry Deeken heeft zijn taken overgenomen. Hans Bartels is namens de Vereniging 50plus Heilig Landstichting toegetreden.

Om de verbondenheid met de senioren als doelgroep te waarborgen wordt ernaar gestreefd dat ca. 1/3 van de leden tevens bestuurslid is van een van de ouderenbonden of seniorenverenigingen.

Vergaderingen:

De Seniorenraad heeft in dit verslagjaar negen keer vergaderd, waarvan tweemaal met wethouder Irma van de Scheur. Bij bijna alle vergaderingen was ook contactambtenaar Hèlen Schot aanwezig. Op afroep, afhankelijk van de onderwerpen op de agenda, zijn ambtenaren aangeschoven.

Inzet:

Als Seniorenraad willen we zoveel mogelijk proactief opereren, niet wachten op concrete beleidsvoorstellen, maar initiëren, vragen en meedenken. Zorg & Welzijn, Wonen, Vervoer/Mobiliteit en Veiligheid zijn onze aandachtsgebieden waarbij we ons primair richten op het belang van senioren (55+) maar met oog voor het algemeen belang. De Wmo benoemen we niet als apart aandachtsgebied daar de genoemde aandachtsgebieden alle onder de reikwijdte van de Wmo vallen.

Leden van de Seniorenraad nemen daarbij deel aan het Platform armoedebestrijding, Werkgroep burgerparticipatie, Regionale adviesraad doelgroepenvervoer (RAD) regio Arnhem Nijmegen, Regionaal Overleg Consumentenorganisaties Openbaar Vervoer (ROCOV) en in de stichting Dementievriendelijk Berg en Dal.

Zorg & Welzijn

Vanuit de Seniorenraad hebben we meegewerkt aan het organiseren en inhoud geven aan Doet u ook mee in Berg en Dal. In de lokale media wordt maandelijks een activiteit aangekondigd. Het betreft zowel nieuwe als bestaande activiteiten. Hierbij gaat het vooral om contact en zingeving. Er wordt uitdrukkelijk niet gerept over het doel eenzaamheid te bestrijden, daar dit averechts werkt, stigmatisering oproept. Deelname aan een online masterclass Omgaan met eenzaamheid heeft een aantal tips opgeleverd om dit thema verder op te pakken. Voor het hebben van contact zijn de vrijwilligers van de maaltijdbezorging en vervoersdiensten van belang daar zij een bereidwillig oor bieden waar men zijn of haar verhaal kwijt kan. Ook buurtsoepies bieden contactmogelijkheden.

Armoede en eenzaamheid onder ouderen is evident, maar moeilijk zichtbaar te maken. Hetzelfde geldt voor agressie tegen ouderen, zowel wat financiële uitbuiting als fysiek geweld betreft. Sociale teams hebben hier aandacht voor zover zij in contact zijn met ouderen. Zij zijn gespitst op signalen die hier op wijzen. We hebben in ons contact met de wethouder gevraagd om in het programma Langer Zelfstandig Thuis (LZT) dit nadrukkelijk mee te nemen. Daarnaast constateren wij dat dit ook een groter maatschappelijk probleem is, nl. de ouderen(zorg) wordt als een te grote kostenpost gezien wat heeft geleid tot allerlei bezuinigingen, het wegvallen van voorzieningen en tot het zolang mogelijk zelfstandig thuis (moeten) wonen zonder goed te kijken of dat wel kan. Denk hierbij o.a. aan geschiktheid woning, mogelijkheden thuiszorg, druk op mantelzorg.

De gemeente is bezig met het opzetten van de campagne Geldzorgen, met de bedoeling om zoveel mogelijk mensen te bereiken en aandacht te vestigen op wat mogelijk is, waar je een beroep op hulp

en/of ondersteuning kunt doen. Inmiddels is hierbij de inkomensgrens verhoogd van 120% naar 130% van het bijstandsinkomen.

Vanuit de Seniorenraad hebben we meegedaan aan het haalbaarheidsonderzoek naar de oprichting van een SUN-noodfonds. SUN staat hierbij voor de landelijke Stichting Urgente Noden. Het fonds is bedoeld ingeval van acute financiële nood waarbij men buiten de bestaande regelingen valt. Inmiddels is het draagvlak hiervan aangetoond en wordt een dergelijk noodfonds opgezet in samenwerking met naburige gemeenten. Met dit noodfonds wordt het palet aan schuldhulpverlening compleet.

We hebben het probleem van niet geleverde huishoudelijke hulp bij de gemeente ter sprake gebracht, en gevraagd naar de financiële consequenties daarvan. De gemeente rekent met de thuiszorgorganisatie alleen de geleverde zorg af. Ook wordt de eigen bijdrage bij de zorgvrager alleen in rekening gebracht over de wel geleverde hulp. Dit heeft geleid tot onderbesteding en dus tot een overschot van het beschikbare budget. Wat hier meespeelt is dat de gemeente met één zorgaanbieder een contract heeft afgesloten, en daardoor geconfronteerd wordt met niet-kunnen-leveren als gevolg van personeelstekort (waar niet?). In Nijmegen wordt bekeken of er niet met meerdere aanbieders een contract moet worden afgesloten. Deze suggestie hebben we ook aan de gemeente kenbaar gemaakt.

We hebben dit jaar ook meegewerkt aan de editie van de vitaliteitsmarkt in Millingen. Deze editie was meer gericht op informatie en actieve deelname door bezoekers. Op zich met redelijk resultaat. Wel vergt een dergelijke opzet veel personele inzet in verhouding tot het aantal bezoekers. We hebben de gemeente de suggestie gedaan om aansluiting te zoeken bij activiteiten van de ouderenbonden en seniorenverenigingen, omdat je dan op meer bezoekers kunt rekenen.

De gemeente is bezig met het opzetten van de ketenaanpak valpreventie, dit in het kader van GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) dat gemeenten, GGD-en, zorgverzekeraars en VWS hebben afgesloten. Hiervoor zijn extra middelen door het Rijk beschikbaar gesteld. Het gaat hierbij niet alleen om valpreventie, maar ook om bewegen, gezonde levensstijl etc. Relevante organisaties is gevraagd deze aanpak mede vorm te geven: brede aanpak, niet alleen fysio, valcursussen, maar ook wat je in en om huis kunt doen om vallen te voorkomen. Huisartsen wordt gevraagd om 'welzijn op recept' voor te schrijven, niet dwingend, maar als advies. Een eerste concrete stap is de aanstelling van een senioren-beweegcoach.

Vervoer

Dit jaar is tot onze grote tevredenheid de vervoersdienst ANWB Automaatje van start gegaan. We hebben ons er in de afgelopen jaren sterk voor gemaakt. De gemeente heeft uiteindelijk de opdracht verstrekt aan Forte Welzijn om deze vervoersdienst op te zetten. Officieel geopend op 4 april is deze vervoersdienst op 17 april daadwerkelijk van start gegaan, als aanvulling op, en met nadruk niet ter vervanging van, de in verschillende kernen aanwezige vervoersdiensten. Gevraagd naar de eisen te stellen aan de vrijwilligers en hun auto blijkt dat de vrijwilligers een VOG (Verklaring Omtrent Gedrag) en geldig rijbewijs moeten overleggen. De auto moet een hoge instap hebben en ruimte voor een rollator. Gevraagd wordt naar de APK-keuring zonder bewijs daarvan te verlangen. Wij hebben de betreffende vervoersdienst gevraagd om verzekeringshalve te vragen naar een bewijs van geldige APK-keuring, of deze eventueel op basis van het kenteken te checken. Tevens gewezen op de ons inziens noodzakelijke aanwezigheid van een inzittendenverzekering. De vrijwilligers vallen weliswaar onder de vrijwilligersverzekering via de gemeente, maar die dekt alleen als andere verzekeringen niet dekken.

Het Openbaar Vervoer (OV) staat onder druk. De vervoerder (BRENG) zoekt naar een zo efficiënt mogelijke inzet van materieel om zo goed mogelijk aan de tijden van de dienstregeling te kunnen voldoen. Wijziging in dienstregeling en routes zijn hiervan het gevolg. Ook is er sprake van personeelstekort. Een goed net van OV dient waar mogelijk de kernen aan te doen. Het streven naar efficiëntie heeft geleid tot het voornemen om lijnen te 'strekken', oftewel niet door maar langs een kern (bijvoorbeeld Ooij) te rijden. Het is evident dat dit leidt tot een slechter bereikbaar OV voor ouderen en mensen die niet zo goed ter been zijn. Een goed bereikbaar OV, dus met goed en op

redelijke afstand bereikbare haltes, is van groot belang, juist vanwege de afschaffing van de vervoersmogelijkheid van-deur-tot-deur (verzorgd door Regiotaxi Avan). De als alternatief ingestelde HaltetaxiRRReis biedt hierin geen soelaas, omdat je hierbij nog altijd zelf de halte moet kunnen bereiken.

We hebben bij de gemeente ook nadrukkelijk aandacht gevraagd voor goed bereikbaar OV bij de te ontwikkelen grote woonprojecten zoals bijvoorbeeld op het Reomieterrein in Ooij. Helaas speelt het personeelstekort ook de gemeente parten op de betreffende afdeling.

Wonen

Voor het programma Langer Zelfstandig Thuiswonen (LZT) is eigenlijk voorwaarde dat de eigen woning daarvoor ook geschikt is. Zeker bij ouderen die veel zorg nodig hebben is vaak sprake van te grote, niet aangepaste of aan te passen woningen. Er is behoefte aan kleinere, gelijkvloerse en levensloopbestendige woningen voor senioren terwijl er nauwelijks aanbod in is.

We hebben met gemeente en woningcorporaties gekeken wat zij hierin kunnen doen. De gemeente maakt prestatieafspraken met de woningcorporaties (Oosterpoort en Waardwonen) waarin ook de huisvestingstaken van de gemeente zijn vervat. Denk hierbij aan de (nood)opvang van asielzoekers, huisvesting statushouders en opvang van de voor de oorlog gevluchte Oekraïners. Daarnaast is er ook druk van arbeidsmigranten op de woningmarkt. Er is in het verleden teveel gericht gebouwd voor gezinnen, en te voorzichtig voor kleine huishoudens zoals voor senioren. Dus is er sprake van een mismatch, terwijl juist meer behoefte is aan kleinere woningen door vergrijzing, maar ook door het stuklopen van huwelijken en relaties. Ook is er vraag van starters op de woonmarkt die niet aan een woning kunnen komen: niet beschikbaar of te duur. Om de schaars vrijkomende woningen toe te kunnen wijzen gelden diverse voorrangregelingen waardoor woningzoekenden langer op de wachtlijst blijven staan, daar er nogal eens voorrang aan andere woningzoekenden moet worden verleend.

Er is sprake van een groot tekort aan woningen, niet alleen in onze gemeente, maar ook landelijk. Dat is alleen op te lossen door meer woningen te bouwen. Er zijn voor alle kernen behalve de Heilig Landstichting woningbouwplannen in ontwikkeling. De verwachting is dat overall de woningvoorraad in de komende 10 jaar met 10% toeneemt. Maar het duurt nog wel even voor die daadwerkelijk de woningnood op kunnen lossen. Daarbij is het niet vanzelfsprekend dat met toevoeging van woningen aan de kernen daarmee de voorzieningen behouden kunnen blijven.

De gemeente stelt bij grotere nieuwbouwplannen de voorwaarde dat hiervan 30% voor sociale huur wordt gerealiseerd en een deel ook als middelduur. De woningcorporaties moeten voorzien in verdere toename van sociale huurwoningen, en voorzien daarin de komende jaren door (ver)nieuwbouw in diverse projecten: zelf of in samenwerking met ontwikkelaars op nieuw te ontwikkelen locaties, of door verouderde woningen te vervangen door meer nieuwe woningen/appartementen.

Bij renovatie van woningen wordt gekeken of deze levensloopbestendig gemaakt kunnen worden en naar de mogelijkheid om ze aan te passen aan de eisen van de energietransitie. Bij nieuw aan de woningvoorraad toe te voegen woningen zijn dat vaak, maar niet uitsluitend, woningen die geschikt zijn voor senioren. Hierbij is het een gegeven dat 2/3 van de woningzoekenden alleenstaanden zijn. Het labelen van woningen voor 55+ mag nog wel, maar hier speelt wel het probleem van leeftijdsdiscriminatie. Er komt in 2024 een nieuwe huisvestingsverordening voor de gemeentes waarin staat hoe de woningen verdeeld moeten worden.

Toewijzing van woningen in de sociale huursector vereist inschrijving via Entree, een samenwerkingsverband van bijna 20 woningcorporaties in de regio Arnhem-Nijmegen en is gebonden aan allerlei toewijzingsregels. De registratiedatum, ook wel meettijd genoemd, bepaalt de volgorde op de lijst van woningzoekenden. Woningzoekenden met een urgentieverklaring (bijvoorbeeld bij sloop van de woning of om sociaal/medische redenen) gaan voor. Bij calamiteiten of noodgevallen wordt gezocht naar oplossingen. Vanaf 2024 (voorstel ministerie Volkshuisvesting) mogen woningcorporaties maximaal 50% van het aanbod in een gemeente toewijzen aan woningzoekenden die woonachtig zijn c.q. ingeschreven staan in het bevolkingsregister van betreffende gemeente.

De doorstroming van senioren, maar dat geldt ook voor alleenstaanden of kleine huishoudens, van een gezinswoning (met 3 slaapkamers) naar een kleinere woning wordt niet alleen beperkt doordat er te

weinig kleinere woningen voorradig zijn, maar ook doordat men om allerlei redenen, financieel, binding aan de buurt of kern, opzien tegen verhuizen etc., niet wil of kan verhuizen. Om de doorstroming te bevorderen heeft de provincie de verhuiscoach ingesteld. Zo is er bij Oosterpoort een verhuiscoach die ondersteund wordt door een verhuiscoach vanuit de provincie. Deze laatste is ook werkzaam voor Waardwonen. Senioren die in een woning met 3 slaapkamers wonen worden door hen benaderd met de vraag naar eventuele verhuiscansen. In hun gesprekken komen wensen, mogelijkheden en eventuele drempels om te verhuizen aan de orde. Qua instrumentarium hebben zij de mogelijkheid om een verhuiskostenvergoeding (beperkte pot beschikbaar), het meenemen van de oude huur bij verhuizing naar een bestaande woning (geen nieuwbouw), en voorrang bij de zoektocht naar een geschikte woning in te zetten.

We kunnen gerust constateren dat zowel bij de gemeente, blijkens de woonagenda, alsook bij de woningcorporaties in hun bouw-, vernieuwings-, doorstromings- en toewijzingsbeleid de woonbehoefte van senioren op het netvlies staat en dat daar waar mogelijk invulling aan wordt gegeven.

Februari 2024

Seniorenraad gemeente Berg en Dal